

מאמר יט

יציאת מצרים

א. יציאת מצרים. היא זגאולה העתידית.
ב. תכונת העבדות בישׂראל.

"אנכי ד' אלוקד אשר הוצאתך מארץ מצרים מבית עבדים" (שמות כ. ג).
כבר עמדו, על אשר לא אמר אשר בראחיד, וכן אמר מבית עבדים, שגראה שעיקר יציאת מצרים הוא השלילה שאינם עוד עבדים, והלא יתור הו"ל למצער הדינו מה שגרים יציאתנו ממצרים.

כשאנו מתחקים על שורש בחירתנו או מדינשים, שכל הבחירה היא מתכלתת רק כענין הרחבה והגדלה את נטייתנו הפנימית, היינו שמקשיבים או בחיכוחנו רצון סבני לקדושה לחודה ולכל מצוהה כל ישׂראל בחוקת כשרות רם, "ענפי כולם צריקים" (ישעיה מ. נא), אלא שבידינו להרחיב ולהגדיל את הנשיה הקדושה הלז, ויכולים גם כן לעצמה ולהעבירה מאתנו חלילה, כאופן שעל יסוד הנשיה הפנימית את או מדינשים זכות בחירה, והיא בא אלינו גם כלא בחירתנו, וכל בחירתנו על החייה הנשיה ועל הרחבתה והתפשטותה, נשית הדין שלנו שפאה אלינו גם כלא בחירה, אינו השפלה בעדנו, כי אם אודכה הגדלה, זו היא כל חלחתנו והפארנו מה שעם כל השפלתנו לא ימחה מאתנו שהרחנו העצמית כאמנם ו"ל "אע"פ שחשא ישׂראל הוא" (סנהדרין מה. א), וכין כך וכין כך קרויים בנים (ע"פ קידושין לו. א), ולא עוד אלא שכל הכרלתנו בינינו לכין העמוס אינו אלא כמה שגשגיייתנו הפנימית רם ונשא מאד.

אמנם אימתי הגענו למדרגה זו, הוי אמר כעת שיצאנו ממצרים, שאז נעשית מוכשרים לכל הגדלות הכולה להצטייר, "בהצטיאך את העם ממצרים תעבדו את האלקים על החר הזה" (שמות ג. יב), כי יציאת מצרים הוא השורש והדריעה לכל הגאולות הכלליות והפרטיות, וכמו שבוטע יש כבר ככה כל מה שעתידי לצמוח ממנו, ככה כגאולות מצרים כבר היה כלול ככה כל הגאולות העתידות.

אלידם את כל הנצוצות שחשפו אותם העמים למיניהם על ידי החטא הקדום, ואם אמנם ראו כל הניסים והנפלאות וכדוד אשר נעשה שפטים ככל אלדי מצרים, ככל זאת לא נחרצו לבגוד בסומא ע"י שלום, ותגלה אז הכבל שבין ישׂראל לעמים, ישׂראל אפילו הרשעים שלדם מלאים חרשות, ולכם נוקפם על כל כשלוך והרחק משורש קרשם, ולעומתם כל העמים הם מלאים חרשות לאידך גיסא, שלכם נוקפם על אשר עווכים את סומאמם וכבן אין מבטלים את העבורה זרה שלדם, ותיקף חזר ויודפו מצרים אחרים, ולכן היה צורך לצאת בחפזן, כרא ראמרי בע"י (מח. כ): "א"ל רק ששת לשבעיה כי משיח להם (היינו על ידי עבודה ויה) אורדישנו" ע"ש. ואולם לעתיד יקויים ואת רוח הסומא אעכר מן הארץ (וכרה ג. כ), וימצאו ישׂראל את מקום הפצם ומנוחתם בארץ לחיות יושבים בה, כערך הישיבה של מעלה שקפ"ה מתיישב כעולמו ביום השביעי.

ומכאן הפעם מה שאחרי כל המצוקה אשר מצאה את עמנו ואחרי השבח הגדול וההורבן שעשו שמות להכחיד כמה רבי רככות מישראל ביסורים קשים ומרים וגדונו כארבע מיותות, ואחרי כל אלה אין רואים שום ניסים ונפלאות ונקמה בנייים על תועבתם חוותתם, ורבים המהים מה פשר הדבר, האם כאמת מאס ד' כהרודה ותענם. אולם סוד הדבר, כי כל העמים גם הם עומדים על כף המשקל, או שישונו כרצון ויכניעו עצמם תחת צנורם של ישׂראל לינק מהם אוי שהיהם ושהרה היותר, או שיקויים בהם יום הבא כוער כתנור ולא יעזוב להם שורש וענף, לואת אין רצון להכניסם ע"י אותות ומופתיים שיתפתחו פחד חיצוני, ולהאריך עוד ימי הגלות ע"י התפוזן שיצטרכו ישׂראל להפז, עתה הזמן של הכרעה ההחלטית ולא לעיטו עוד את ישׂראל כלד ושוב, אלא או כך או כך, כי עכשיו העת היא שמאסופם יהיה ד' אלדי ישׂראל, ולא על ידי הכנעה מוויפת של העמים, כי אם יהיו הכל ע"י אלדי ישׂראל, וכל המורה כות, וכה גם הוא למרומת הגות.

נפתח אצילנו חוקף מעבודת ד', כי עם כל האמחים המלאים של תבונת העם שלנו, צריכים אנו לעבוד כדם אותו ותכרך, וכמו שהוא אחד כך עבודתנו צדקה שתהיה מיוחדת ואפילו שלא תהא חלוקה לשני חלקים, "עבד הם ולא עבדים".

זהו מה שאומר "אשר הוצאתיך מארץ מצרים", אין זה סוכה מודע צריכים ל מקבל ציוויו ותכרך, כי אם היה כן יותר היה אומר אשר בראתיך, אלא מפני שהם זו היא הרייעה אשר מגנה הכל נצמח ונתגדל, ומפני כך צריכים לחזור לתורה זו, שכל מה שיותר חודרים בה ופטריום בגדלות זו, יותר נקל לקיים שאר הדברות. רוממותם והרחבתם.

"מבית עבדים", אם יצאנו מעבודת מצרים כבר אנו מוכנים להיות עבדיו, כי חסדו אשר נוצרה לשם מטרה קדושה זו נהפכה לדועץ במצרים, לעבד אותם, וחסדו נטייתו הכסעית הטהורה להיות עבד ד' באמת.

ומשה רבינו שהיה הגואל ממצרים נתבלטה גדלותו כמה שנאמר עליו "לא כ" משה ככל כהן כהן נאמן הוא" (מדבר יב, ז), "ישמח משה כמתנת חלקו כי עבדו קראת לו" (נפש הפילה עמידה לשחרית בשבת), כי סודה של גאולה מצרים להשתחרר מעבודת אחרת ולהתגלות כקרכנו שורה נטייתו השפיעית לעבודת ותכרך באמת ובתמים, "והיה אם שמוע תשמעו אל מצותי וגו' לאהבה את ד' אל ולעבדו ככל לבבכם וככל נפשכם" (דברים יא, יג).

מאתר כ

ליציאת מצרים

- א. העבודות במצרים.
- ב. יציאת מצרים שחודר משרשי המדות.
- ג. ענין העבודות.

כי ראשה הגאולה היא שתהפך הנסיה לטובה, ושהיה המורח המבני של האדם נורה ונמשך את ד' ותכרך ותוחן, ולזה הגענו ביציאת מצרים, אפילו כל פרט ופרט מישראל נשתחרר או ממאסרי היצר החפץ לבלועו, ולהפוך קערה על פיה, לגלות ממות סכעיות כאלה אשר זה כל מאויים יהיה להחרתם מכל קדושה, ולא ידפן כלל חלב, ובמקום זה נא הדיפן מור, ונעשית נטיה סכעיות שהורה קדושה.

ומפני שהשתחרר הלאה הוא נרעין הוריעה שגורע קדושתו בתוכו פנימה ונדהנו אחרי ותכרך במדבר כאמור (דמיה ב, כ): "זכרתי לך חסד נעורך אהבת כלולתיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה", כל מי שחושב להתפתח בקדושה וכל מורח נבונה, מבלי שישים לבנו לתעמיק ביציאתנו ממצרים בהוכיחה והספור וכיצא, הרי זה דומה כאלו יחשוב אדם להשיג אכילה בלא זרועה, וכאלו חפץ שיתגדלו פירות בלא שיניחו מקודם את הרייעה בארץ.

ולדיפן כל מי שמעמיק ביותר כווייעה ביציאת מצרים, בהתגעה שתגענו או לדי שחרור נטיות שהיא קדושה בתוכו וכל כחור, יותר מתגדלים ומתרחבים ההתפתחות ויותר משתכללת הכחורה שלנו שהיה נמשכת והולכת עפ"י הקושט הנסיה הקדושה שלנו, כדרך "משבני אחריך נרוצה וגו' נגלה ונשמחה כך נוכירה דרך מיין מישרים ארבותך" (שיר השירים א, ז).

ב. והנה כאשר הנסיה השכעית של האדם היא להיות עבד, ומנמת יצירת סכעיות זו היתה להיות עבד ד' ותכרך, "ויניחהו בנן עון לעבדה ולשמרה" (בראשית ב, טו), וכעת שריינו במצרים והכרת ד' לא היה חדורה בתוכנו, על כן נעשינו עבדים לפדעה, מפני שככה הוא סכעיות נטיות להיות עבד, ואם לא לו ותכרך, או לאחרים, ולכן אם אך נשתחררנו מפרעה נכנסנו חוקף תחת כנפי השכינה "בצאת ישראל ממצרים בית יעקב מעם לועז. היתה יהודה לקדשו ישראל ממשלותיו" (תהלים קד, א-ב), ותוכף הגענו למדרגה נשאה, שאפילו עוברין שכמעט אמן פתחו ואמרו שירה והראו באצבע זה אלי ואנורה (סוטה ל ב).

וזה מפני שתכונתנו האמיתית היא להיות עבד, ובזמן שנסתלק מאתנו הכרת האדנות העליונה כ"ה מהתפכת תבונה זו לעבודת אחרת, וכך בשעה שאנו מתנערים מעבודת אחר הגנו עומדים על הגלי מקוריותנו להיות עבדיו הנאמנים, ולשם זה נא האהרה